

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD

Broj: 11 0 U 018266 16 Uvp
Banja Luka, 07.02.2019. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sudija Strahinje Ćurkovića predsjednika vijeća, Edine Ćupeljić i Smiljane Mrše članova vijeća, uz učešće Margarete Nikić zapisničara, u upravnom sporu po tužbi V. B. iz B. (u daljem tekstu: tužiteljica), radi poništenja rješenja broj: ... od 10.02.2016. godine tuženog Fonda, u predmetu refundacije troškova nabavke lijekova i medicinskih sredstava, odlučujući o zahtjevu tužiteljice zastupane po punomoćnicima V. G. i L. M. K., advokatima iz B., za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 018266 16 U od 28.06.2016. godine, na nejavnoj sjednici vijeća održanoj 07.02.2019. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 018266 16 U od 28.06.2016. godine preinačava, tako da se tužba uvažava i osporeni akt poništava.

Obavezuje se Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, da tužiteljici nadoknadi troškove spora u iznosu od 1.125,00 KM u roku od 30 dana od dana prijema ove presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom odbijena je tužba protiv osporenog akta bliže označenog u uvodu ove presude, kojim je odbijena žalba tužiteljice protiv rješenja Kancelarije B. broj: ... od 18.05.2015. godine. Tim prvostepenim rješenjem je odbijen zahtjev tužiteljice za refundaciju troškova nabavke lijekova i medicinskih sredstava.

Odbijanje tužbe obrazloženo je navodima suda da se tužiteljica obratila sa zahtjevom za refundaciju troškove nabavke lijekova i medicinskih sredstva koje je nabavila u sklopu liječenja koje je obavila van Republike Srpske u Specijalnoj bolnici za internu medicinu „N. V.“ Beograd. i „O.“ Beograd i u ukupnoj vrijednosti od 76.486,28 KM, ali da se prije podnošenja zahtjeva, odnosno liječenja nije obraćala Fondu, pa da nije imala odobrenje Fonda za liječenje izvan RS, što predstavlja uslov za refundaciju nastalih troškova, zbog čega joj i ne pripada pravo na refundaciju iz sredstva obaveznog zdravstvenog osiguranja. Iz tog razloga neosnovan je prigovor tužiteljice da joj je postupanjem tuženog povrijeđeno pravo na život garantovano Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (Konvencija), jer tužiteljici nesumnjivo stoji da liječenje van granica RS može ostvariti, ali na način i pod uslovima propisanim Pravilnikom o korištenju zdravstvene zaštite izvan RS („Službeni glasnik RS“ broj: 68/11 i 72/12, u daljem tekstu: Pravilnik o korištenju). U suprotnom refundacija vodi nenamjenskom trošenju sredstava čime su oštećeni i uskraćeni za pružanje neophodnih zdravstvenih usluga ostali korisnici zdravstvenog osiguranja. Tužiteljica je s obzirom na dijagnozu bolesti, nabavku lijekova i citostatika mogla ostvariti u skladu sa članom 2. Odluke o usvajanju liste citotoksičnih,

bioloških i pratećih lijekova Fonda zdravstvenog osiguranja RS („Službeni glasnik RS“ broj: 15/15 i 74/15) odnosno nabavku lijekova sa bolničke liste lijekova, a shodno Odluci o usvajanju bolničke liste lijekova („Službeni glasnik RS“ broj: 49/11-13/14), ali nije ispoštovala propisanu proceduru. Pojedini lijekovi za koje tužiteljica zahtjeva refundaciju troškova se ne nalaze na Listi lijekova, pa troškove za iste nije moguće ostvariti na teret Fonda, tako da nabavka istih pada na teret tužiteljice. Tužiteljica potražuje i troškove nabavke medicinskih sredstava (antidekubitalni dušek, invalidska kolica i ortoza za kuk), čija refundacija je moguća u skladu sa medicinskim indikacijama i drugim uslovima propisanim Pravilnikom o pravu na medicinska sredstva (Službeni glasnik RS broj: 114/12-100/15) i Prilogom broj 1. Liste medicinskih sredstava, koji je sastavni dio toga pravilnika. U konkretnom, pravo na refundaciju troškova nabavke invalidskih kolica moguće je ostvariti u skladu sa odredbom člana 31. stav 1. i stav 2. tačka d) i člana 32. stav 1. i stav 3. Pravilnika o pravu na medicinska sredstva, a pravo na ortoza za kuk, u skladu sa odredbama člana 23. do 25. istog pravilnika, dok je pravo na dekubitalni dušek moguće ostvariti u skladu sa članom 63. Pravilnika, s tim da je za prednje potrebno prethodno pribaviti rješenje Fonda, jer se radi o medicinskim sredstvima čija nabavka pada na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, tako da je potrebno izvršiti ovjeru naloga, uz rješenje Fonda. Proizlazi zaključak da je tužiteljica kupovinu lijekova i citostatika u svrhu liječenja, obavila samoinicijativno, po svom izboru, van granica Republike Srpske, u Specijalnoj bolnici za internu medicinu "N. V." Beograd i "O." Beograd, a na šta ukazuje priložena medicinska dokumentacija i sadržina upravnog spisa, ali i priznanje tužiteljice, pa cijeneći da se ovdje ne radi o liječenju koje ne spada u hitna medicinska postupanja, to je tuženi pravilno postupio kad je odbio zahtjev tužiteljice za refundaciju nastalih troškova.

Blagovremenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude tužiteljica osporava njenu zakonitost zbog povrede zakona i propisa o postupku koja je od uticaja na rješenje stvari. Navodi da prema dokaznoj građi Konzilijum klinike za onkologiju UB KC B. (Konzilijum) dana 03.02.2015. godine donio odluku u pogledu dijagnoze i terapije za tužiteljicu, da joj je preporučena primjena trojne terapije za koju se utvrdilo da u vrijeme, relevantno za ovaj spor, u bolnicama RS, citostatici iz grupe lijekova za biološku terapiju fabrički naziv „P.“ i „H.“ nisu ni primjenjivani, te da su na Listu lijekova Fonda stavljeni kasnije, 2016. godine, što znači da su i članovi Konzilijuma koji su davali mišljenja u ovom postupku znali da se ti citostatici ne mogu primijeniti u domaćim zdravstvenim ustanovama već isključivo van RS. Takođe su od strane istog Konzilijuma preporučeni i ostali citostatici koji se istovremeno primjenjuju u okviru ove trojne terapije, pa nije bilo moguće terapiju odvojeno primati, jer onda predložena trojna terapija ne bi imala smisla. Iz navedenog slijedi da je i kupovina, a i primjena svih lijekova pa i citostatika uslovljena činjenicom da se pomenuti citostatici nisu primjenjivali u bolnicama u RS zbog čega je njihova primjena u ovom slučaju van RS tj. u Beogradu bila medicinski opravdana zajedno sa svim ostalim lijekovima koji su propisani u ovoj terapiji. Primjena svih ovih lijekova bila je i medicinski opravdana što podržavaju i nalazi radiologa od .04.04.2016. godine koji govore o regresiji bolesti i dobrom terapijskom odgovoru. Imajući u vidu pravila sadržana u Pravilniku o korištenju (podnošenje prijedloga, donošenja rješenja od strane Konzilijuma) isključuje aktivnost pacijenta, već je aktivnost na strani bolničke ustanove pa je jedini zaključak da je Klinika za onkologiju morala Fondu podnijeti prijedlog za njeno upućivanje na liječenje van RS. To podržava ne samo pravilo iz člana 10. već i pravilo iz člana 14. toga pravilnika. Takav prijedlog smatra se i zahtjevom osiguranog lica pa se propust klinike ne može staviti na teret tužiteljici. Druga bitna činjenica je utvrđenje da li je korištenje zdravstvene zaštite bilo medicinski opravdano na što nije dato stručno mišljenje Sektora za zdravstvo Fonda koje je pribavljeno u ovom postupku, već se u istom Sektor izjasnio van djelokruga svoje nadležnosti predloživši da se refundacija ne prihvati jer ne postoji rješenje tuženog za upućivanje na liječenje (mišljenje broju ... od 13.05.2015. godine). Ovakav nedostatak predstavlja povredu pravila postupka koje je od uticaja na pravilno i zakonito rješavanje. Shodno tome pozivanje presude na odgovarajuća pravila i Odluke o usvajanju Liste lijekova nemaju uporište u dokaznoj građi, jer se radi o trojnoj terapiji

koju je preporučio Konzilij i koja se istovremeno primjenjuje. Činjenica da se kod nje radi o karcinomu dojke u četvrtom, poodmaklom stadijumu bolesti, upućuje na hitnoću primjene propisane terapije, zbog čega je pogrešan zaključak nižestepenog suda da se ne radi o zdravstvenim uslugama koje treba hitno pružiti. Neosnovan je i stav da refundacija citostatika i drugih lijekova koji se ne nalaze na Listi lijekova nije moguća i u suprotnosti je sa odredbama članova 56. i 57. Pravilnika o sadržaju, obimu i načinu ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu („Službeni glasnik RS“ broj: 102/11-101/12, u daljem tekstu: Pravilnik o sadržaju). Tu su i osnovna načela zdravstvene zaštite RS proklamovana u članu 17. Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Službeni glasnik RS“ broj: 106/09 i 44/15) koja garantuju pravo svakom građaninu da zdravstvenu zaštitu ostvaruje uz poštovanje najviših standarda ljudskih prava i vrijednosti, pa imajući u vidu te standarde i prava propisana Evropsku povelju o pravima pacijenata, te s obzirom na dokaznu građu u ovom predmetu ništa ne ostavlja dilemu da je zahtjev tužiteljice trebalo usvojiti, jer je nabavka lijekova pa i medicinskih sredstava bila apsolutno medicinski opravdana, pogotovo što se formalni propusti u proceduri ne mogu pripisati tužiteljici već UB KC Banja Luka. Slijedom toga predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana presuda ukine ili preinači i da se tuženi obaveže da joj nadoknadi troškove za sastav zahtjeva u iznosu od 1.125,00 KM.

Tuženi u odgovoru na zahtjev osporava njegove navode i ističe da u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude i osporenog akta nije došlo do povrede zakona, pa u svemu ostaje kod navoda iz odgovora na tužbu. Pozivajući se na odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Pravilnika o korištenju i Pravilnika o pravu na medicinska sredstva ukazuje da u istima ne postoji pravni osnov da Fond finansira liječenje tužiteljice u privatnim zdravstvenim ustanovama u Republici Srbiji, kada je to liječenje moglo biti pruženo u UB KC Republike Srpske. Navodi da je na pozivanje tužiteljice na Uputstvo o načinu i postupku refundacije troškova korištenja zdravstvene zaštite osiguranika i osiguranih lica i refundacije naknade plate za vrijeme privremene nesposobnosti za rad osiguranicima Fonda („Službeni glasnik RS“ broj: 81/09 i 105/09) bez osnova jer je to uputstvo stavljeno van snage novim Uputstvom o stavljanju van snage tog uputstva („Službeni glasnik RS“ broj: 95/14) koji je stupilo na snagu 20.10.2014. godine. Mišljenje Sektora za zdravstvo i kontrolu u postupka zatraženo je ne iz razloga propisanih tim uputstvom, s obzirom da isto nije na pravnoj snazi, nego kako bi bilo utvrđeno koje sve je lijekove tužiteljica koristila u liječenju na osnovu medicinske i finansijske dokumentacije odnosno kako bi bilo utvrđeno činjenično stanje u ovoj upravnoj stvari. Ukoliko bi tužiteljici bila izvršena refundacija troškova liječenja u privatnoj ustanovi izvan RS i za kupovinu lijekova koji se ne nalaze na Listama lijekova koje Fond finansira došlo bi do neekonomičnog i nekontrolisanog trošenja sredstava Fonda. Nisu osnovani ni navodi tužiteljice da si radi o hitnom medicinskom slučaju, jer kod iste nije došlo do iznenadnog i naglog narušavanja zdravlja već je dijagnoza karcinoma utvrđena 21.10.2014. godine, a tužiteljica je hospitalizovana 24.11.2014. godine. Nalazom od 27.10.2014. godine tužiteljici su date upute o toku liječenja i potrebnim dijagnostičkim procedurama, nije joj preporučeno da liječenje obavlja izvan Republike Srpske, a ona je isto obavila u Specijalnoj bolnici za internu medicinu „N. V.“ Beograd. i „O.“ Beograd. Shodno navedenom predlaže da se zahtjev odbije i pobijana presuda potvrdi.

Razmotrivši zahtjev, odgovor na zahtjev i pobijanu presudu, te ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu odredbe člana 39. ZUS, ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Predmetni postupak pokrenut je po zahtjevu tužiteljice od 18.03.2015. godine za refundaciju troškova nabavke lijekova i medicinskih sredstava koje je nabavila u sklopu liječenja u zdravstvenoj ustanovi van RS u Specijalnoj bolnici za internu medicinu „N. V.“ Beograd i „O.“ Beograd gdje je liječena u periodu od 24.11.2014. godine do 29.01.2015. godine, a pod prvobitnom dijagnozom „neoplazma malignum mammae l.dex., meta in ossibus., st.postirradioatio paliativa, a kasnije i uz dijagnoze st.post neutropenia febrilis et pancytopenia; st

post fractura pathologica collifera. l. sin. a. m. V. anemia sec..., gdje je joj izvršena internistička opservacija i medicinski nadzor tokom prijema više ciklusa sistematske antiher-2 terapije pertuzumap/transuzumap/w-Paclitaxl, a kasnije i internistička opservacija i supstitucija deplazmatisanim eritrocitima u sklopu anemijskog Sy u okviru onkološkog liječenja metastatskog karcinoma dojke (dvije doze eritrocita), a potom je oridiniran zolendronat. Takođe je zbog patološke frakture vrata butne kosti urađena imobilizacija od strane ortopeda, a potom je primala terapiju bisofonatima na tri sedmice. Navedene lijekove i medicinska sredstva (antidekubitalni dušek, invalidska kolica i ortoza za kuk) nabavljena u toku liječenja tužiteljica je platila ukupno 74.486,28 KM, što je dokazala računima koje je priložila uz zahtjev, a i nalazima ljekara navedenih klinika u Beogradu gdje je liječenje obavljeno. Uz zahtjev je priložila nalaz UB KC B., Klinike za onkologiju od 27.10.2014. godine i od 03.02.2015. godine u kojem se osim konstatacije zdravstvenog stanja tužiteljice traži odluka Konzilijuma sa preporukom za navedenu trojnu terapiju i predlaže konsultacija u većem medicinskom centru Institutu za onkologiju Republike Srbije Beograd (IORS Beograd).

Zahtjev tužiteljice je odbijen, uz obrazloženje da tužiteljica nije ispoštovala proceduru za odlazak na liječenje van RS, odnosno jer je koristila lijekove i medicinska sredstva u sklopu liječenja u zdravstvenim ustanovama van RS sa kojima Fond nema sklopljen ugovor. Citostatici za koje tužiteljica potražuje refundaciju-Sindaxel amp., Herceptin amp., Neupogen amp., Zolendronat amp. i Zarzio amp. se nalaze na listi citotoksičnih, bioloških i pratećih lijekova Fonda, a lijekovi Humani albumin, Longacef amp., Fontrans prašak, Gentamicin amp., Ksalol tablete se nalaze na Bolničkoj listi lijekova. Citostatik Perjeta amp. se ne nalazi na listi citotoksičnih, bioloških i pratećih lijekova Fonda pa se ne može vršiti refundacija troškova za iste dok lijekovi koji se nalaze na listi Fonda i na listi bolničkih lijekova nemaju režim izdavanja na recept. Takođe ne postoji osnov ni za nabavku medicinskih sredstava jer po članu 69. Pravilnika o pravu na medicinska sredstva potrebno je da upotrebu i nabavku istih potpiše ovlašteni doktor i daje nalog koji se ovjerava uz prethodno rješenje Fonda, što u konkretnom slučaju tužiteljica nije posjedovala, pa ne stoji ni uslovi da joj se izvrši refundacija troškova ni za nabavku medicinskih sredstava.

Međutim, ovi razlozi tuženog za odbijanje zahtjeva tužiteljice ne mogu se prihvatiti, jer ne daju odgovor na osnovne prigovore tužiteljice. Naime tužiteljica je ukazala, a proizlazi iz navedene medicinske dokumentacije, da na liječenje izvan Republike Srpske nije otišla samoinicijativno, jer da je zbog složenosti njenog zdravstvenog stanja predložena konsultacija u većem medicinskom centru IORS Beograd, koja je obavljena, da je preporučena navedena trojna terapija, koja se u to vrijeme nije primjenjivala ni u tom Institutu u Republici Srbiji., ni u Republici Srpskoj, već samo u privatnoj zdravstvenoj ustanovi Specijalnoj bolnici za internu medicinu u Beogradu, a ta terapija je prihvaćena i od strane Konzilijuma UB KC Banjaluka., koji je imao saznanje da se terapija ne daje u RS, dok tuženi samo paušalno navodi da se liječenje moglo obaviti u RS.

Takođe je ukazala i na složenost i težinu njenog zdravstvenog stanja, što proizlazi iz medicinske dokumentacije u spisu, a koje je, zbog ugroženosti života, zahtjevalo hitno liječenje, pa je nejasan zaključak da se nije radilo o hitnoći. Predložena terapija se ne može primati odvojeno, jer se radi o kombinovanoj terapiji, što tužiteljica detaljno obrazlaže, a tuženi o tome ne daje nikakve navode. Lijekove koje je tužiteljica koristila u terapiji razdvaja prema pripadajućoj Listi lijekova, s tim što, kao i tužiteljica navodi da se citostatik „Perjeta“ se ni sada ne nalazi na listi citotoksičnih, bioloških i pratećih lijekova Fonda, pa kod činjenice da joj od strane Konzilijuma nije predložena druga terapija, proizlazi da tužiteljica nije imala mogućnost izbora u liječenju. Uz to, ta terapija dovela do stabilizacije zdravstvenog stanja i remisije osnovne bolesti, a Konzilijum UB KC Banjaluka je predložio da tužiteljica nastavi sa propisanom terapijom.

Stručno mišljenje Sektora za zdravstvo i kontrolu tužiteljica osnovano osporava, jer ne sadrži razloge zbog kojih se ne predlaže refundacija troškova za kupljene lijekove, već samo navodi da tužiteljica nije ispoštovala propisanu proceduru, odnosno konstatuje činjenično stanje što i tuženi navodi u odgovoru na zahtjev.

Proizlazi da tužiteljica, čak i da se nije radilo o hitnoći, u to vrijeme liječenje, u okviru kojeg je nabavila lijekove i naprijed navedena medicinska sredstva, nije mogla obaviti u zdravstvenim ustanovama u Republici Srpskoj, pa je nejasno zašto tužiteljici nije odobrena refundacija pripadajućeg iznosa troškova, na što ona u zahtjevu osnovano ukazuje. Čak i da ne ispunjava uslove, s obzirom na to da je oboljenje tužiteljice prema odredbama Pravilnika o sadržaju (član 53. stav 2. tačka a)1.) u grupi oboljenja za koja se zdravstvena zaštita obezbjeđuje u cjelosti iz sredstava zdravstvenog osiguranja, to joj pripada refundacija u iznosu koji bi platila da je liječenje mogla obaviti i lijekove i medicinska sredstva nabaviti u zdravstvenoj ustanovi sa kojom Fond ima zaključen ugovor, IORS Beograd.

Imajući u vidu navedeno, po ocjeni ovoga suda, u pobijanoj presudi su ostvareni razlozi predviđeni odredbama člana 35. stav. 2. ZUS, pa se zahtjev tužiteljice na osnovu odredaba člana 40. stav 1. i 2. tog zakona uvažava, pobijana presuda preinačava na način da se tužba uvažava i osporeni akt poništava jer su ostvareni osnovi iz člana 10. tačka 2. i 4. ZUS za poništenje osporenog akta.

Odluka o troškovima spora iz stava 2. izreke presude se zasniva na odredbi člana 49. i 49.a, stav 1. ZUS i u vezi sa članom 397. stav 2. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS" broj 58/03- 61/13), koji se u upravnom sporu primjenjuje na osnovu odredbe člana 48. ZUS. Visina troškova, koju je tuženi dužan isplatiti tužiteljici određena je shodno odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ broj 68/05, u daljem tekstu: Tarifa). Prema Tarifnom broju 3. za sastavljanje pravnog lijeka u neprocijenjivim stvarima visina nagrade iznosi ukupno 450 bodova, a prema vrijednosti boda od 2 KM, iz člana 14. stav 2. Tarife, nagrada iznosi 900,00 KM. Taj iznos uvećava se za 25 % na ime paušala, prema odredbi člana 12. Tarife, tako da ukupan iznos troškova koji se dosuđuju iznosi 1.125,00 KM.

Zapisničar
Margareta Nikić

Predsjednik vijeća
Strahinja Ćurković

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić